

cinema, i així vaig conèixer tot el cinema humanista europeu.

El que passa: als 18 anys diu als pares que vol anar a viure a Barcelona, perquè vol fer cine, on «si hagués convingut fins hauria agraït els estudis». Clatellot de reprovació. Va ser quan, més tard, decideix entrar en el món del teatre, llegint tota mena de papers i autors, entre els quals un de celebrat, Stanislawski, potser per l'exotisme de procedir de Bielorússia, que llavors, els primers anys 70, queia lluny.

De Stanislawski a Aragó

Podent tenir una metodologia teatral pròpia –i tan a prop de l'Ebre–, per què anar-la a buscar tan lluny? Això em vaig dir i així li vaig fer saber, quan, en una de les nostres converses, em va explicar en què consistia la seva anomenada Metodologia Pràctica de Teatre per al Actor Creatiu que, per allò que pugui passar (i que sovint ha passat), va enregistrar, el 2002, al Registre General de la Propietat Intel·lectual.

Basant-se en l'autor bielorús –que feia un mètode enèrgic (i enèrgic) per a actors en un país de molt de fred–, el nostre Aragó –en un país més temperat de clima, però no menys contundència en l'expressivitat artística– em va parlar del procés principal que ha de fer un actor, si no vol que se li vegi el plumero, un procés que consisteix en oír el text, sentir-lo, vestir-se i transmetre. Sembla fàcil, provin-ho. És el Mètode Aragó, que no s'aprèn com l'anglès en deu dies, sinó a base, com sempre, d'esforç, durant el qual l'actor –sempre que demostri que s'esforça– rep el suport, el comandament i la mirada frontal i blava d'aquest home que va confessar-me: «Com que m'he quedat sol, ja només dormo amb el teatre».

Vaig dir-li que, tenint una Metodologia pròpia, potser seria bo que el teatre català la conegués, però no n'està convençut, perquè em diu: «Natros, passa que estem molt lluny, físicament i mentalment, de Barcelona, i el teatre català és un teatre d'amiguets on sovint no sap diferenciar-se el que és tragèdia del que

Xavier Aragó i Xavier García conversen a Tortosa. FOTO: JOAN REVILLAS

Resum biogràfic

Xavier Aragó i Arasa va néixer a Santa Bàrbara (Montsià), el 1953. Estudis inicials al poble natal i a Tortosa, però, bàsicament, home de formació autodidacte, en cinema i teatre, al qual s'ha dedicat de fa 40 anys, com a actor, autor, director i ensenyant, després d'haver assistit a uns tallers de la Sala Colibrí, de Tortosa, i a la URV, a Tarragona.

Cofundador, el 1976, i director del Grup Teatral Planer, de Santa Bàrbara, ha portat a escena, amb aquesta companyia, obres pròpies i d'altres, ha adaptat textos dels clàssics europeus (Shakespeare, Molière, Andersen, Gide, etc.) i dels principals autors contemporanis de l'Ebre (Arbó, Bladé, Cid i Mulet, Vergés, Pérez Bonfill), a més d'alguns del segle XIX, fent conèixer totes aquestes obres, en espectacles escènics i recitals poètics, arreu de les comarques de l'Ebre (Auditori Pedrell, Biblioteca Marcel·lí Domingo, Fundació Universitària Dr. Manyà, de Tortosa; Biblioteca de Roquetes, etc.) i de Catalunya (a Manresa, l'espectacle Tocats de lletra, amb poemes de Salvat-Pa-

seguet; a Riudoms (Baix Camp) amb l'obra Paraules, adaptació de la novel·la d'André Gide, El retorn del fill pròdig, etc.). Ha portat el teatre a les escoles, ha fet tallers de dicció i escenografia teatral i poètica, ha animat clubs de lectura teatral, ha format part de jurats de premis, ha escrit i dirigit espectacles de caràcter, recuperant tradicions de Santa Bàrbara, Mas de Barberans i Amposta, així com fets històrics del segle XIX en la seva obra Pàtria i diòcesi, relativa a les lliures entre carlins i liberals en aquests territoris del sud, i personatges del barroc, com el tortosí Francesc Vicent García, en l'Homenatge al Rector de Vallfogona Lo Poeta de Catalunya, lectura poètica estrenada el novembre de 2015 al Taller Cinta Dalmau, de Tortosa.

Ha col·laborat amb tota mena d'entitats, grups i institucions: Delegació Territorial de Cultura a les Terres de l'Ebre (Tortosa), Òmnium Cultural, Campus URV, Teatre Auditori Felip Pedrell, Fira Literària Cid i Mulet, de Jesús, Amics dels Castells, Institut Ramon

Muntaner, Biblioteques, Museus i grups poètics com «Poemes al Vent», format per poetes de diversos pobles i ciutats de l'Ebre, on han escampat les seves creacions en una demostració col·lectiva de cultura de base, sense protagonismes encarrarats. L'any 2002, després d'una experiència intensa en aquest món, posà en marxa el que Aragó anomena Metodologia Pràctica de Teatre per al Actor Creatiu, fruit de moltes lectures (Stanislawski, Bernhard, Pinter, etc.) i de moltes hores veient teatre, preocupat sempre per la presència actoral i per l'ocupació que es fa de l'espai en cadascuna de les obres. Partidari del Teatre de les Idees, creu que el teatre «reflexa la veritat de la vida, però no la realitat en si mateixa, que només pertany als qui interpreten els personatges i als espectadors, però aquella veritat escenificada no passa pàgina, perquè continua en la realitat de la vida de tot hom»; com digué, el juny de 2014, a Meritxell Aixarch, bibliotecària de la Marcel·lí Domingo i activista de rutes literàries, a Tortosa.

es drama». I em posa els exemples del que s'ha fet amb la posada en escena de Maria Rosa, de Guimerà, i amb el Don Joan, de Molière, al Teatre Nacional de Catalunya. Això sí que és tràgic, alhora, dramàtic.

Davant aquests exemples, i d'altres: «Ja no vaig a veure teatre, perquè, tot i que s'escriuen bones obres, no se saben portar bé a l'escena. Hem d'aprendre a veure el teatre que es fa, saber llegir el que vol l'autor, l'essència del qual s'ha de respectar, i què en fa el director».

Tot això que em diu em sembla racional, raonable i, sobretot, molt enraonat. I això no és tot, perquè «estic fins al cap de veure desastres de gent que dirigeix i no en sap, que no saben treballar l'espai».

Parlamentàvem de tot això, mentre esperàvem que ens portessin uns platets davant del Parc

Natros estem molt lluny de Barcelona i el teatre català és un teatre d'amiguets'

Teodoro González. La nit era agradable, passava l'aire. Amb aquestes, passa Juanjo Rovira Climent, filòsof, teòleg, escriptor, professor d'idiomes, morell de Cincorres, homenot del Sud. La conversa estava assegurada, i així va ser, mentre a l'interior del bar uns parroquians veien com la «Roja» no feia el paper teatral que els pertocava.

Rovira anava exposant els seus pensaments. I jo el que pensava, també, era: quan ens portaran lo sopor. Ho havia requerit al cambrer, que finalment, molt educat, ens va dir: «Sinyors, mos hauran de disculpar. Hem tingut un percanxe i mos sap molt greu. Ha passat que hem perdut lo full de la comanda, segurament pel ventilador de la cuina del bar, i vengà buscar i no l'hem trobat. Tornen a demanar, en deu minuts ho tenen i també tenen los carajillos pagats».

ta del Mercat a la Plaça, a Amposta, on dirigí l'espectacle de teatre i música als carrers Una passejada pel temps; a la Biblioteca de Roquetes, dintre les Jornades d'Etnologia, parlant del Teatre Popular; als cursos de literatura de la URV- UETE (Universitat d'Estiu Terres de l'Ebre), amb uns altres incombustibles, Emigdi Subirats i Vicent Peller, escriptors i rapsodes, recuperant figures de la tradició literària ebrenc (a més dels citats, Mestre i Noé, tortosí; Estrem i Fa, de Falset; Povill i Adserà (Vilalba dels Arcs); mossèn Manyà, de Gandesa; mossèn Bellpuig, de Tortosa, etc.).

Igualment, Aragó ha col·laborat amb l'Institut Ramon Mun-

taner de Móra la Nova, el Centre d'Estudis d'Ulldecona, el Centre d'Estudis Lingüístics i Literaris i els Amics dels Castells i del Nucli Antic de Tortosa, per als quals –i amb l'Ajuntament tortosí, Cultura de la Generalitat i Diputació de Tarragona– va adaptar el text del folklorista Joan Moreira Panderós i fabriols, dintre del projecte de difusió del text i música d'Els Pastorets a les Terres de l'Ebre, representat al Teatre Felip Pedrell, el desembre de 2011, amb un conjunt impressionant d'actors, dansaires, cantaires i músics.

Com es pot deduir de tot l'anterior, la seva visió de la realitat política, social i cultural, aquí i

La seva visió de la realitat política, social i cultural, aquí i més enllà, és summament crítica

més enllà, és summament crítica, però no per això es queda estarrufat al saló de casa, de la terrassa de la qual es contempla una grandiosa vista de part de la muralla tortosina. Lamenta la seva descurança en un article a la revista Amics dels Castells (número 15, 2012) on, prenent la veu del cavaller Despuig, renaixentista, fa dir-li: «Prohoms del Consell de Ciutat, que poc vetlleu per les

pedres de casa nostra quan també és la vostra».

Formar actors a partir del seu Mètode, aprendre a declamar (i sovint a reclamar), tant si es fa un paper teatral o es llegeix un poema i mantenir la presència humana i artística, allò on es troba, hauran estat algunes de les més importants aportacions de Xavier Aragó dintre de l'ampli entramat cultural en el que s'ha mogut.

Tot això l'ha fet molt popular entre la ciutadania: ara el saluda el president d'Òmnium, Josep Moragrega, agraint-li la seva participació com a jurat de la III Mostra de Teatre, més enllà una xiqueta li diu el bé que s'ho passa en els tallers que dirigeix i, demà

passat, va a Gandesa a posar a ratlla els recitatius del grup de poemes «Poemes al Vent», una gent magnífica –Rabassa, nonagenari, Jornet, també gandesà; la Barubés, de la Pobla; Gimeno, de Calaceit, o la Griselda, de Santa Bàrbara, entre d'altres– que he conegut i m'han fet conèixer els seus sentiments poètics.

De tot plegat està fet el que Aragó resumeix com a Teatre d'Idees, en el sentit que «no m'importa com acaba una obra, el seu argument, sinó com me la contes, és a dir, els conflictes dels personatges, perquè si no hi ha conflicte, no hi ha història» –m'acaba dient aquest veterà de l'escena que viu pel teatre i que dorm només amb ell.